

Beskrivelse av hovedinnsikter

Basert på innsiktsarbeid gjennomført høsten 2023.

Orientering til styringsgruppa januar 2024.

Bufdir

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Problemstilling 1: Hvordan kan vi sikre at sårbare og utsatte barn blir identifisert og får nødvendig oppfølging i Kragerø kommune?

Problemstilling 2: Hva skal til for at flere barn og unge i Kragerø fullfører skoleløpet?

Problemstilling 3: Hvordan kan disse problemstillingene inngå i helhetlig plan for oppvekst?

PROSESS

FORBEREDE

August -
oktober
2023

Forberede, lage
planer for framdrift
og prosess,
forankring

Milepæl:
Fremdriftsplan og
forankring

FORSTÅ

September -
desember
2023

Første del av
innsiktsarbeid:
Samtaler med
virksomhetene,
workshops

Milepæl:
Beskrivelse av
utfordringsbildet

DEFINERE

Januar -
april
2024

Supplerende
innsiktsarbeid:
Dybdeintervjuer,
workshops,
dialogmøter, analyse
spørreundersøkelse

Milepæl:
Definerte
utfordringer og
muligheter

UTVIKLE

Mai -
oktober
2024

Idémyldring,
utforske muligheter,
prioritere,
workshops

Milepæl:
Velge én eller flere
ideer til videre
utvikling

LEVERE

November -
juni
2025

Utvikle konkrete
tiltak, teste ut i
praksis, evaluering
og tilbakemeldinger,
endringer

Milepæl:
Ferdig utviklet
prototype / tiltak

INNSIKTSARBEID HØSTEN 2023

- Workshop med representanter fra skole, kultur, barnevern og Kragerø vgs.
- Workshop med ledergruppa i oppvekst.
- Workshop med representanter fra NAV, tjenestekontoret, AMT og fysioterapi.
- Workshop med Ungdomsrådet.
- Samtaler med virksomhetsledere og avdelingsledere i samfunn og helse og omsorg.
- Samtaler med ledergruppa på Kragerø videregående skole.
- Samtale med leder for BUP.
- Samtaler med ansatte i fem barnehager, seks skoler, barnevernet, helsestasjonen, PPT, NAV, kulturkontoret.
- Deltagelse i utvidet oppvekstteam.
- Foreløpige resultater fra spørreundersøkelse

BESKRIVELSE AV HOVEDINNSIKTER

Innsikt 1:
Fokus på tidlig innsats

Innsikt 2:
"Vi sitter på hver vår tue"

Innsikt 3:
Utfordrende utenforskap

FOKUS PÅ TIDLIG INNSATS

Tidlig tverrfaglig innsats har vært et fokusområde i Kragerø kommune over flere år, og er satt i system gjennom TIK-modellen. Begrepet tidlig innsats defineres i Meld. St. 6 (2019-2020) som «...et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehager og skoler arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes.»

Mange jeg har snakket med trekker frem tidlig innsats som et viktig satsningsområde i kommunen, men ofte gir dette følelser om *utilstrekkelighet og frustrasjon*. En del setter spørsmålstegn ved hvorvidt vi lykkes med tidlig innsats i kommunen. Det er særlig tre hovedinnsikter som har kommet frem:

1) Vi mangler lavterskeltilbud til barn og unge som strever med rus, kriminalitet og/eller fysisk eller psykisk helse. Vi har få/ingen tiltak å sette i gang utover oppfølging i skolehelsetjeneste eller miljøterapeuter i skolen. Dette gir ikke tidlig innsats.

2) Det mangler koordinering av tjenester og tiltak. Det er ofte utydeligheter knyttet til ansvarsfordeling i individsaker der flere tjenester er involvert. Utfordringene oppleves som enda større når det er ulike kommunalområder som er involvert. Dette fører til at hjelpen vi gir ikke er god nok, kommer ikke inn tidlig nok, og oppleves ikke som tilgjengelig og helhetlig for brukeren.

3) Ansatte i skole og barnehage føler seg alene med ansvaret. I grunntjenestene uttrykkes det et stort behov for å øke grunnbemanningen, og behov for flere spesialpedagoger, skoleløser og miljøterapeuter. Dette fremmes som avgjørende for å kunne drive med forebyggende arbeid og tidlig innsats. For lite bemanning medfører at det kan være vanskelig å oppdage bekymringer, å ta saken videre, og å følge opp avtalte og nødvendige tiltak på grunn av for lite tid og kapasitet.

Spørsmål

- Hvilke lavterskeltilbud burde vi hatt for målgruppa? (Behov, kunnskapsgrunnlag, kompetanse)
- Hvordan kan vi sikre god koordinering og ansvarsfordeling, på system-, tjeneste- og individnivå?
- Finnes det måter å omfordele ressurser på, for å imøtekomme ønsket om økt bemanning?
- Kan vi sette i verk andre tiltak for å lykkes med forebyggende arbeid og tidlig innsats?

Sitater

“Barna trenger bedre bemanning i barnehagene og skolene! Dersom vi skal greie å følge opp barn som strever sosialt, fysisk eller psykisk, barn som er i risiko, trenger vi å ha nok øyne og ører som ser hva som rører på seg i barnegruppene. Vi fanger opp mye, men får ofte følelsen av utilstrekkelighet. Opplever at personalet i barnehagene strekker seg langt for barnas trivsel og trygghet, her er det mange som brenner for barna, heldigvis. [...] Årene i barnehagene er grunnleggende for barnas sosiale relasjoner til andre, deres utvikling, for selvfølelsen og for det sosiale samspillet med jevnaldrende og jeg tror dette grunnlaget følger barna langt inn i skoleårene. [...]”

“NOK RESSURSER INN I BARNEHAGEN. Har sett så mange barn som man har ønsket å hjelpe i bhg, men som ikke har nok utfordringer til å få noe ekstra personell rundt. Dessverre ser man at mange av de strever når de kommer på skolen. Hadde det vært tiltak i form av NOK ressurser i barnehagen tror jeg skolesituasjonen hadde vært bedre for mange av disse barna.”

“Det går for lang tid fra bekymringer blir sendt til de tas på alvor og det settes inn ressurser. [...] Vi må tidligere inn med tiltak. Det er også slik at når et tiltak virker så blir det plutselig fjernet for nå går alt så mye bedre. Tiltak som settes inn og virker må videreføres. Pedagoger må få mer tid til relasjonsbygging med enkeltelever. Dette har endret seg mye de siste årene men undervisningstiden er fremdeles den samme. Vi må ha øremerkede timer til samtaler med enkeltelever for å kunne avdekke, forebygge og veilede elever som har det vanskelig.”

“VI SITTER PÅ HVER VÅR TUE”

Ifølge ny lovgivning (2022) skal velferdstjenestene sørge for at barn og unge som trenger det, får rett hjelp til rett tid. Dette forutsetter at tjenestene jobber sammen for å styrke barnas samlede oppvekst- og læringsmiljø (*Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier - Nasjonal veileder*, Helsedirektoratet). Hvordan står det til med samhandlingen mellom tjenestene til barn og unge i Kragerø?

- 1) Vi vet lite om hverandre på tvers av tjenester og kommunalområder.** Dette mener mange hindrer en helhetlig og lik oppfølging av barn, unge og familier, da vi står i fare for at det blir tilfeldig hvilket hjelpetiltak man får tilbud om. At man ikke kjenner til hverandres tiltak og tjenester, kan også påvirke samhandlingskulturen negativt.
- 2) Vi trenger å jobbe med kulturen for samarbeid.** Mange i skole og barnehage fremmer at de blir møtt med liten tillit til at de som fagpersoner har satt i verk hensiktsmessige tiltak, og at de har kompetanse til å uttale seg om bekymringer. Også i andre tjenester nevnes det at det er vanskelig å opprette gode samarbeid på tvers i individsaker og at man ikke opplever at sakene følges opp på en hensiktsmessig måte av andre tjenester. Dette tyder på at det er behov for å jobbe med tillit og kultur for samhandling på tvers av tjenestene.
- 3) Det er behov for å se på rammene for samhandlingen.** Vi har i dag mange arenaer for samhandling mellom tjenestene, men de brukes svært ulikt og mandatet fremstår som noe utydelig. Dette gjelder særlig samhandlingsarenaer på systemnivå eller som ikke ledes av skole/barnehage på individnivå. Det uttrykkes et ønske om å se på tverrfaglig samhandling også i skole og barnehage med tanke på møtestruktur, evaluering og dokumentasjon. I tillegg er det utfordrende at saker først og fremst meldes inn av skole, og at andre tjenester i mindre grad har tilgang til denne arenaen. Dette gjelder særlig i skillet mellom utfordringer i skole og utfordringer utenfor skolen.

Spørsmål

- Hvordan kan vi jobbe for å øke kjennskapen og tilliten til hverandre på tvers av tjenester og kommunalområder?
- Hvilke samhandlingsarenaer er det mest hensiktsmessig å ha? Hva skal mandatet være?
- Hvordan kan vi legge til rette for gode tverrfaglige møter, både for tjenestene og for barn, unge og familier?

Sitater

“Instansene [må] høre på lærerne og lytter til deres tiltak fra starten. Lærerne vet ofte hvilke tiltak som bør settes inn hos elevene og det blir dobbelt arbeid for lærerne når de ofte får beskjed om å prøve ut de samme tiltakene som allerede er gjort.”

“Lang behandlingstid, liten eller ingen erfaring fra bhg/ skole for de som jobber i ulike instanser, for lite tid til observasjon over tid, lite info tilbake fra instanser.” (om utfordringer i samhandlingen)

“Lite tilstedeværelse, både at man ikke kjenner hverandre som profesjonsutøvere hindrer samarbeid, og at de ikke kjenner til elevene. Tilstedeværelse, tilstedeværelse, tilstedeværelse.” (om utfordringer i samhandlingen)

“Det blir helt kaos i samhandlingen når det dreier seg om utfordringer utenfor skoletiden.”

UTFORDRENDE UTENFORSKAP

Tall fra folkehelseprofilen og oppvekstprofilen viser at utenforskap er en utfordring i Kragerø kommune. Omkring 75% av elevene fullførte og bestod videregående opplæring i årene 2019-2021. 7,8 % av ungdom i alderen 15-24 år står utenfor arbeid og utdanning, og dette tallet øker om man tar med statistikk for unge opp til 30 år (11,1%). 17% av barn i alderen 0-17 år bor i familier med vedvarende lav inntekt, et tall som har økt gradvis over en lengre periode. Tallet for barn i familier som mottar sosialhjelp er også høyt: 12% i Kragerø, mot 5,7% nasjonalt. Dette vet vi er risikofaktorer for fremtidig utenforskap.

Samtidig melder politiet om økning i antall politisaker med ungdom under 18 år (tyveri, skadeverk, vold). De ser mange grenseløse ungdommer, særlig i ungdomsskolealder, men også yngre. Det meldes om store bekymringer knyttet til rus og kriminalitet i ungdomsmiljøet. Både politi, skolehelsetjenesten, skole og fritidsklubber jobber aktivt inn mot barn, ungdom og familier, men opplever at det tidvis kan være vanskelig å få foresatte på banen. Fritidsklubbene melder om en økning i hyppigheten av uønskede og utfordrende hendelser, særlig på Kalas, som har åpnet på kveldstid mandag og fredag.

I samtaler med barnehageansatte kommer det tydelig frem at de kan merke begynnende utenforskap allerede her, og det fremmes av flere at det er her vi bør sette inn innsatsen dersom vi virkelig ønsker å forhindre utenforskap.

Hovedinnsiktene allerede nevnt trekkes frem som sentrale for å forhindre frafall fra skoleløpet:

- Vi må i større grad lykkes med tidlig innsats-arbeidet
- Vi må sørge for gode forebyggende tiltak
- Vi må bli bedre på å jobbe sammen på tvers av tjenester og kommunalområder, for å sammen klare noe vi ikke kan klare hver for oss.
- Vi trenger alternative opplæringsarenaer som kan bidra til inkludering og mestring for alle elever.
- Vi må bli bedre på å se helheten, ikke bare symptomet hos barnet/ungdommen.

Spørsmål

- *Hvilke tiltak har vi for å forhindre frafall fra skoleløpet? Hvilke tjenester er involvert, og på hvilken måte? Hva er gevinsten/resultatet ved disse tiltakene?*
- *Hva vet vi om årsaksbildet til skolefravall i Kragerø spesifikt?*
- *Hvordan kan vi sammen legge til rette for mestring, tilhørighet og trygghet hos barn og unge som vokser opp i Kragerø i dag?*

HVA SKAL TIL FOR AT FLERE SKAL FULLFØRE SKOLELØPET I KRAGERØ?

“Tverrfaglig samarbeid om alternative opplæringstilbud der man tar hensyn til elevperspektivet, motivasjonen og egenskapene eleven har for å lære og utvikle seg.”

“Tidlig innsats for barn allerede i bhg, ser at de man undrer seg over i bhg fortsatt sliter når de kommer i skolen. Tror det kunne vært enklere for noen om det hadde vært ekstra støtte rundt de barna i bhg.”

“At vi bruker mer penger på forebygging og at vi har flere hender til å forebygge. Vi må være tilstede der de unge er. Færre dokumentasjonskrav som stjeler tilstedeværelse. Tidfeste tilstedeværelse i flere tjenester.”

“Flere lavterskeltilbud til barn og unge med dårlig psykisk helse! Nå finnes det jo nesten ingenting mellom min tjeneste og BUP.”

“[...] de må dra inn barnas stemme inn i dette arbeidet - det er tross alt de som vet hvor skoen trykker og de kan fortelle veldig mye som kommunen kan bruke. Det må settes av nok tid og ressurser til dette arbeidet for at det skal lykkes.”

Neste fase: Definere utfordringene tydeligere

Aktiviteter januar til april 2024:

- Workshops og dialog med virksomhetsledere i kommunalområdene
- Dybdeintervju med ansatte
- Dybdeintervju med ungdom og familier
- Dialogmøte med frivilligheten
- Workshop om utenforskap med et bredt utvalg representanter fra kommunale tjenester, frivillighet, ungdomsrepresentanter
- Åpent foreldremøte
- Workshop med foresatte på Læringscenteret
- Workshop med arbeidsgruppene
- Gruppeintervju/workshop med ungdommer på Multi

Milepæl april 2024:

Gi en utdypende beskrivelse av utfordringene og komme med forslag til hvilke muligheter vi ser for veien videre i prosjektet og idéutviklingsfasen.

Orienterer og involvere bredt, også politisk.